



עופר קרול
ofer1939@netvision.net.il

עקרונות בגידול עגלות

בעקבות פגישה רבת משתתפים שנערכה בנושא ברפת קבוץ סעד בתחילת השנה, התקיים דיון במספר עקרונות לגידול העגלות. לאלה שהיו בפגישה ולאחרים שלא זכו מיועדת רשימה זו

כאמור למעלה לשמור על צריכה חופשית, מניעת תחרות ובקרה על הכמות הנאכלת, כך שמנות יקרות לכאורה הופכות זולות בגין ויסות הכמות הנאכלת.

5. חשוב לחסוך בגידול העגלה, אבל הדרך לחיסכון עוברת נכון יותר דרך יחס עגלות/פרות בעדר, אחזקה רק של מה שנדרש לתחלופה ואת העגלות הנותרות לגדל למצב מיטבי של עגלה גדולה (125 ס"מ בהזרעה עד לכדי כ-140 ס"מ בהמלטה) אבל טוב שהיא תהייה "מלאה" ובשום אופן לא "שמנה". מזונות לוואי זולים אינם פסולים לשימוש, אבל במידה ותוך שמירה על העקרונות הבסיסים.

6. ויסות המלטות עגלות לחלב קיץ: בעיקרון רצוי לכוון כמה שאפשר יותר עגלות להמלטה בסוף החורף ובאביב המוקדם. ההמלטה במזג אוויר נוח וההתמדה לתוך הקיץ זהו כנראה (פרט לצינון) הכלי הטוב ביותר העומד לרשותנו למטרה זו. להשגת המטרה ניתן לאחר עגלות שהגיעו לפרקן בינואר-מרץ להזרעה בחודשים אפריל-מאי. לאחר מכן ורק עם עגלות שמדדי גוף מתאימים אפשר להקדים הזרעות שהיו מתוכננות ליולי-אוגוסט, לחודשים מאי-יוני. קבוצת העגלות המושהית חייבת, בכל מקרה, מנה עתירת מזון גס למניעת השמנה. אנחנו לא מעוניינים במספר רב של המלטות בשלהי הקיץ (אוגוסט-אוקטובר) ולכן רצוי לשלב הזרעות של פרי בשר לפרות בוגרות, שנמצאות בדצמבר-פברואר, בשלב של הזרעה רביעית ומעלה (פרט לחריגים של פרות שאנחנו חפצים ביקרן) ■

רפת סעד נוקטת בשיטה של מתן מזון שונה לכל קבוצת עגלות, לפי שלב התפתחותה ובתוך כך מתקיים ויסות שונה של יחס אנרגיה/חלבון בכל שלב בגידול. בנוסף, נשמר העיקרון של מנות עתירות מזון גס לוויסות צריכת המזון, מניעת השמנה ותחרות שפוגעת באחידות הגידול. במזונות, מרבים להשתמש בקטנית - אספסת בגיל הצעיר וקטנית זולה יותר בגיל המבוגר. במצב הנוכחי העגלות הבוגרות מואבסות בבוטנים, שלמרות השיעור הגבוה יחסית של אפר בהם, איכות החלבון של הבוטנים ותרומתו לתהליך הגידול, עולה לאין שיעור, על זה של מערכת משולבת קש וזבל עופות.

רפתות רבות נוקטות בגישה שונה שמאפשרת הוזלה של המנה דרך הקטנת שיעור המזון הגס ושימוש נרחב במזונות לוואי וזבל עופות. ממשק שעל מנת להצליח בו, מתחייבת מיומנות משקית רבה ביותר ליצירת עגלות בגודל המתאים - אחידות ולא שמנות.

התוצאה המתקבלת בסעד היא של עגלה גדולה ומלאה שממליטה בקלות ומניבה כמות חלב גבוהה בהרבה מזו של המשקים האחרים, עתירי התנובה בארץ. חייבים לציין כי למרות מחירה הגבוה יחסית של המנה בסעד, עלות המנה נמוכה בגין השליטה בצריכת המזון.

לעקרונות ההזנה בסעד מספר הבהרות:

1. הקפדה על מנה שונה לכל קבוצת גיל מיועדת לוויסות בין התפתחות העגלה לגובה ללא השמנה. ידוע כי עיקר הגדילה לגובה מתקיימת עד לבגרות המינית בגיל 6-7 חודשים דבר המחייב מנות עתירות יחסית באנרגיה. גדילה מואצת יחסית ממשיכה בעגלות בנות 7-11 חודש ולכן נדרשת להן מנה ייעודית עשירה קצת פחות, אבל עדיין אנרגטית יותר ממנת העגלות ההרות, ששם עיקר הרעיון הוא הזנה חופשית עתירת מזון גס שתמנע השמנה, אבל בריכוזיות אנרגיה נמוכה (כ-1.25-1.27 מגה קל לק"ג חומר יבש)
2. הקטניות חיוניות ביותר במנה, מאחר ולמרות תרומתן הגדולה למאגר החלבון הפריק בכרס, אין זה חלבון מזיק כמו זה של זבל עופות. חלבון הקטניות, אולי יותר מכל מקור חלבון אחר, מאפשר למעלי הגרה (לעגלות) לייצר שיעור מרבי של חלבון מיקרוביאלי ומכאן השפעה רבה על הגדילה וזאת גם ללא מופע חריג של למיניטיס.
3. זבל עופות הוא מזון עתיר אפר וחלבון מסיס. נראה שאין לתת אותו לעגלות הצעירות כלל ולא להגזים בכמותו לעגלות הבוגרות.
4. השיעור הגבוה של מזון גס (65%-70% מהחומר היבש) מאפשר



מזון גס לעגלות מתבגרות